

Sansürcülüğe Geçit Yok

Resim altı: İşçi Kültür Derneği Genel Başkanı ve TİP İstanbul Senato adayı Yılmaz Onay Sanat Sevenler Derneği jürisinden istifa etti

Geçtiğimiz günlerde sinema sanatına uygulanan amansız sansürün yanında tiyatro eserleri üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılması ve bunun da Brecht Kabare üzerinde somutlanması üzerine İşçi Kültür Derneği Genel Başkanı Yılmaz Onay Sanat Sevenler Derneği tarafından her yıl verilen tiyatro ödülleri jürisinden istifa etti. Onay yaptığı bir açıklama ile de değerlendirme jürisinden istifa nedenlerini açıkladı. Onay'ın açıklaması şöyle:

“Bilindiği gibi, her çeşit dernek çalışmaları çerçevesinde tiyatro çalışanlarına da esasen uzun süredir konmuş bulunan önceden izin şartına – yani fiili sansüre – ek olarak, yakın süre içinde sinema sanatına uygulanan yeni sansür tüzüğüne paralel görüntüde profesyonel tiyatrolara da önceden metin kontrolü, sansür ve yasaklama uygulamaları başlatılmış bulunuyor.

“Öte yandan, değerli jürinin ele alması söz konusu olan tiyatro ve ürünleri meydana getiren sanatçıların büyük çoğunluğunu kapsayan kuruluşların da içinde bulunduğu 12 kültür sanat örgütü, 17.9.1979 günü kamuoyuna, DİSK'in ve İstanbul Barosu'nun da desteklediği önemli ve kapsamlı bir açıklama yapmışlar ve kültür sanat alanını kurutmaya yönelik tehlikeli tırmanışa karşı eylemlerini birleştirerek demokratik mücadele vereceklerini kararlılıkla duyurmuşlardır.

“Değerli jürinin, ülkemizdeki bu çok belirleyici noktada başlayan çalışmalarında, artık kamuoyuna mal olmuş böylesine somut niteliksel bir aşamanın, yani hayata geçirildiğinde dönüm noktası sayılabilecek örgütlü birleşik mücadele kararlılığının dışına düşmesi ya da gerisinde kalması kanımca, değerlendireceği sanat çabaları ve sanatçılar açısından da aykırı olacaktır.

“Bu gerçeklerden hareketle değerli jüriye sunduğum, tiyatro sanatı üzerinde yerleştirilmeye çalışılan gizli sansür uygulamasından vazgeçilene kadar değerlendirme çalışmalarının birinci planda gizli sansürle mücadele çalışmasına dönüştürülmesi ve bu bağlı olarak kararın gerekirse değerlendirme ertelemesiyle birlikte çalışma başında kamuoyuna duyurulması gibi yollarla örgütlerin birleşik mücadelesine katılınması şeklindeki önerimi, jüri çoğunluğu benimsemediği gibi, ancak son değerlendirme raporu başında bu uygulamalardan duyulan üzüntüyü ifade etmekle yetinmenin ötesinde bir alternatife yaklaşmadı. Bu kadarıyla bir yaklaşım da elbette anlamlı olmakla birlikte, mücadele kararlılığı temelinde yapılması gerekenin ve yapılabileceğin niteliksel olarak gerisinde bulunduğu için, paylaşma olanağı göremiyorum.

“Bu nedenle jüri çalışmalarından affımı dilerken, demokrasi mücadelesinde, kişi olarak sayın jüri üyeleriyle, örgütler arası ilişkiler olarak sayın Derneğinizle, mümkün olan en ileri düzeyde omuz omuza olma çabamızı karşılıklı ve tam bir içtenlikle sürdüreceğimize olan inancımı yinelemekten kıvanç duyuyorum.”

Öte yandan İşçi Kültür Derneği'nden yapılan açıklamada Dernek Genel Başkanı Onay'ın tutumunun isabetli ve haklı olduğu belirtildi. Açıklamada tüm baskı uygulamalarına karşı İşçi Kültür Derneği'nin Sanat Sevenler Derneği ile birlikte diğer kuruluşlara da çağrılar yapılarak bu baskılara karşı örgütlü bir şekilde direnilmesinin gerekliliğinin vurgulandığı üzerinde duruldu.

İşçi Kültür Derneği tarafından yapılan açıklama şöyle:

“Burjuvazi tarafından başlatılan ve hızla tırmandırılan kültür sanat alanındaki hak ve özgürlükleri kısıtlama ve baskı altına alma girişimleri Antalya Film Şenliği ile Brecht Kabare üzerinde somutlaşırken, başka sanat dalları için de benzeri tehlikelerin varlığını göstermektedir.

“Bu gelişmeler karşısında direnebilmek, demokratik hak ve özgürlükleri koruyabilmek için tüm kültür ve sanat örgütlerinin ortak hedefler ve eylem programı üzerinde birleşerek mücadele vermeleri gerektiği hususundaki Derneğimiz görüşü diğer örgütlerle birlikte Sanat Sevenler Derneği’ne de iletilmiş idi.

“Ayrıca 17.9.1979 günü, tiyatro sanatçılarının örgütü olan TİSAN öncülüğünde ve 12 kültür sanat örgütünün katılımıyla İstanbul’da yapılan basın toplantısında, kültür ve sanat alanının kurutmaya yönelik tehlikeli tırmanışa karşı, birleşik eylem programı çerçevesinde demokratik mücadele verileceği kararlilikla duyurulmuştu.

“Ülke genelinde ve kültür sanat özelinde ortaya çıkan yeni olgular karşısında, Sanat Sevenler Derneği’nin 1979 Tiyatro Değerlendirme Jürisi’nin, hiçbir şey olmamışçasına değerlendirme çalışmalarını başlatmaya kalkışması, artık kamuoyuna mal olmuş örgütlü birleşik mücadele kararliliğına ters düşen bir tavidir. Kaldı ki böylesi bir durumda yapılacak değerlendirme, değerlendirilecek tiyatro ürünleri ve sanatçıları açısından da yanıltır.

“Bu konuda, örgütlü mücadele ilkesine aykırı bir tavır içine giren ve bu tutumuyla baskı ve kısıtlamalara seyirci kalarak meşrulaşması için gerekli zemini hazırlayan Jüri üyelerinin konuyu yeniden tartışmaları ve 12 kültür sanat örgütünün belirlediğı ilkeler kapsamında, bu mücadeleye açık ve kesin bir tavırla omuz vermeleri gerekmektedir.

“Değerlendirme Jürisi’nin bu yanlış tutumuna katılmak istemeyerek Jüri’den istifa eden Genel Başkanımız Yılmaz Onay’ın tavrı, Derneğimizin görüş ve ilkeleri açısından tutarlı ve doğru bir tavidir.

“Kültür ve sanat alanının demokratikleştirilmesi mücadelesini, yurt çapında verilen bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinden ayrı düşünmeyen Derneğimiz, 12 kültür ve sanat örgütünün saptadığı ilkeler kapsamında da belirtildiğı üzere, ilerici, demokrat, sosyalist kültür ve sanat adamları ve kuruluşlarıyla mümkün olan en ileri düzeyde omuz omuza olma çabasını, karşılıklı ve tam bir içtenlikle sürdürmeye kararlidir.”